

Східноукраїнського національного університету імені В. Даля. – Сєверодонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2013. – Вип. 3 (56) – С 163 – 168.

4. Царькова О. В. Особливості допомоги батькам, які виховують дітей з особливими потребами / О. В. Царькова // Проблеми сучасної психології / Збірник наукових праць К-ПНУ імені І. Огієнка, Інституту психології імені Г. Костюка НАПН України. – Кам'янець-Подільський: «Аксіома», 2014. – Вип. 23. – С. 687–695.

УДК 373.3.013:378

КАЛАБІШКА Н.М.
ЛАЛЯК Н.В.

Мукачівський державний університет, Україна

ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Перед закладами загальної середньої освіти надзвичайно гостро постала проблема формування незалежної, вільної особистості школяра, здатної самостійно осмислювати явища навколишньої дійсності, активно брати участь у вирішенні важливих питань життя колективу, вміти формувати, висловлювати і відстоювати свою думку та поважати думку інших людей. В Концепції Нової української школи зазначено, що сучасні школярі мають жити в умовах демократії, а готувати молодь до життя в таких умовах неможливо шляхом бездумного і безпосереднього засвоєння встановлених істин [1].

Творчих педагогів-практиків сьогодні хвилює проблема «мовчання школярів», їх байдужість чи невміння інколи висловитись з приводу гострих питань діяльності класу, школи, міста, країни, визначення власного ставлення до них. Одним із шляхів вирішення цієї проблеми є формування в учнів критичного мислення.

Погляди вчених на можливість формування критичного мислення у школярів досить суперечливі. Так, О. Тягло наголошує, що критичному мисленню можна і треба вчити. «Його культуру слід цілеспрямовано і терпляче вирощувати на всіх рівнях, починаючи з першого класу школи, потім – у вищому навчальному закладі. Ні економічні, ні політичні, ні культурні перетворення на шляху входження України в світову спільність розвинених країн не будуть стійкими і успішними без паралельної і навіть випереджаючої зміни менталітету людей – системи ідеалів, цінностей, норм, традицій, а також алгоритмів сприйняття, мислення і практичного перетворення реальності. Одним із шляхів бажаних змін, що відповідають апробованому досвіду демократичних країн, є традиція критики чи, більш конкретно, критичного мислення» [2].

Окремі аспекти розвитку критичного мислення в учнів розглядалися у працях С. Векслера, А. Байрамова, А. Липкіної, Л. Рибак, В. Сінельнікова. Вчені ставили питання про розвиток уміння самостійно осмислювати навчальний матеріал, виконувати нестандартні завдання, робити висновки, помічати як власні помилки, так і помилки своїх однолітків. Про розвиток пізнавальної діяльності, можливості заперечувати педагогу, виказувати власні думки дізнаємось із досліджень Ш. Амонашвілі та В. Сухомлинського.

Проте деякі вчені (С. Рубінштейн, Ж. Піаже, В. Штерн та ін.) з недовірою відносились до розвитку критичного мислення в учнів початкових класів. Вони

зазначали, що для більшості школярів даного вікового періоду характерними є наслідуваність, низький самоконтроль, емоційність, образність мислення та ін.

Оскільки єдиного визначення поняття «критичне мислення» в педагогічній науці і практиці не існує, тому і підходи дослідників до формування критичного мислення учнів досить варіативні. Ми розглядаємо критичне мислення як системне утворення і в нашому дослідженні інтерпретуємо його як здатність людини (природну або сформовану) до самостійної оцінки явищ оточуючої дійсності, інформації, наукових знань, думок і тверджень інших людей, вміння бачити їх позитивні і негативні сторони, а також прагнення до кращого, більш оптимального розв'язання проблем, завдань, до перегляду існуючих догм, стереотипів, традицій [2].

Аналіз філософської, психолого-педагогічної літератури дозволив виділити такі головні ознаки критичного мислення: здатність людини самостійно аналізувати інформацію, визначати її сутність, порівнювати з іншою інформацією і робити власні висновки; вміння бачити помилки або логічні порушення в аргументації партнерів та в інших джерелах інформації; вміння аргументувати свою думку, переглядати свої позиції, якщо вони не витримують критики; вміння розпізнавати пропаганду; вміння оцінювати суспільні явища, політичні дії, вчинки суспільних і політичних лідерів, окремих осіб з позицій загальнолюдської моралі; наявність розумної долі сумнівів, скепсису, прагнення до пошуків більш оптимальних рішень, дій, висновків у конкретних ситуаціях; мужність, принциповість, сміливість у відстоюванні своїх позицій, поглядів, віри; відкритість до сприймання інших поглядів, позицій, думок [2, с.54].

Як показує практика, значна частина сучасних педагогів ще не готова до формування критичного мислення в учнів. У професійній діяльності багатьох з них панує монологічна спрямованість освітнього процесу, а це не забезпечує розвиток самостійності, критичності та незалежності школярів.

Список використаних джерел

4. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / Під. заг. ред. Бібік Н.М.– К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 206 с.
5. Белкіна О. В. Проблема формування критичного мислення в учнів початкових класів /О. В. Белкіна // Проблеми педагогічних технологій: Зб. наук праць. – Луцьк. – 2010.–№1. – С.50-57.

УДК 373.3.016:811.161.2:373(477)

КАМПОВ Н. В.

Гуманітарно-педагогічний коледж, МДУ, Україна

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ КРИЗЬ ПРИЗМУ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Концепція «Нова українська школа», що визначає мету, завдання державної політики у сфері освіти, а також шляхи й етапи реалізації їх, провідним підходом називає компетентнісний. Компетентність визначають як володіння конкретними компетенціями, наявність конкретних особистісних характеристик, сформованих у процесі набуття досвіду застосування знань, умінь, навичок, вияву ставлень і

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>